

Taolo ya Lefa la ya Hlokahetseng

the doj & cd

Department:
Justice and Constitutional Development
REPUBLIC OF SOUTH AFRICA

SARS
At Your Service

Na o tseba se lokelang ho etsahala ka mora hore e mong wa lelapa la hao a hlokahale?

Molekane ya ntseng a phela, bana, batswadi le bajalefa ba angwa ka kotloloho ke lefu la ya hlokahetseng. Na o batla ho phethela lefa kapele ka moo ho kgonehang ka teng?

Lesedi le latelang le tla o thusa ho:

1. Utlwisisa mekga e nang le seabo mmoho le
2. Motjha wa ho tleleha lefu le lefa.

P - KE MEKGA EFE E NANG LE SEABO?

Hangata mekga ena e latelang e ba le seabo taolong ya lefa la ya hlokahetseng.

1. Hlooho ya Lekgotla le Phahameng (the Master)
2. Moabamafa / akgente
3. Setsebi sa tsa phetiso ya matlo
4. Mongodisi wa Thuo
5. Ditshebetso tsa Lekgetho tsa Afrika Borwa
6. Lelapa, molekane ya ntseng a phela le bajalefa

Hlooho

Taolo ya lefa e etsahala tlasa bodisa ba Hlooho ya nang le matla a molao ho latela aterese eo mofu a neng a dula ho yona dikgweding tse 12 tse fetileng. Diofisi tsa Dihlooho di mane: Bloemfontein, Cape Town, Grahamstown, Kimberley, Mmabatho/Mafikeng, Nelspruit, Pietermaritzburg, Pretoria, Mthatha, Bisho, Thohoyandou, Johannesburg, Polokwane, Durban, le Gqeberha.

Moabamafa

- Moabamafa ke motho ya kgethilweng ke Hlooho ho tsamaisa lefa la ya hlokahetseng.
- Mofu o kgetha moabamafa wiling ya hae mme Hlooho yona e kgethe moabamafa eo ho ipapisitswe le ditlhoko tse itseng.
- Ebang mofu a ne a sa kgetha moabamafa, bakgolamolemo ba ka kgetha moabamafa hore a tle a kgethwe ke Hlooho.
- Ebang lefa le tsamaiswa tlasa karolo ya 18(3) ya Molao wa Taolo ya Mafa (ho bolelang hore boleng ba lefa kaofela ha bona, pele ho ditloso, bo ka tlase ho R250 000) Hlooho e tla kgetha moabamafa eo a bitswang ka hore ke moemedi wa Hlooho (Eo hape a bitswang ka hore ke mokgethwa wa karolo ya 18(3).

- Moabamafa ke yena feela a jarang boikarabelo ba taolo ya lefa.
- Moabamafa enwa ya kgethilweng a ka nna a kgetha akgente/moemedi ho mo emela empa ka molao, moabamafa o dula a jara boikarabelo le tsohle tse mabapi le lefa.
- Ebang ho kgethwa akgente/moemedi, ho tlameha hore ho be ho na le matla a moemedi wa molao.

Setsebi sa tsa phetiso ya matlo

- Setsebi sa tsa phetiso ya matlo ke moemedi wa molao ya ipabolang ka ho lokisa ditokomane tsa thuo ya ntlo tseo ka Molao kapa ka tlwaelo di ngodiswang rejistareng ya tsa thuo.
- Setsebi sa tsa phetiso ya matlo se ikopanya le Mongodisi wa Thuo ya Matlo ho fetisa ditokomane tsa thuo ya ntlo ya thepa e sa tsamayeng ya mofu e tlamehang ho fetisetswa ho bajalefa ba hae kapa e rekiswe le ho fetisetswa ho mokga wa boraro.

Mongodisi wa Thuo

Mongodisi wa Thuo ke ofisi moo ho yona ditokomane tsa thuo ya matlo di ngodiswang teng.

Ditshebeletso tsa Lekgetho tsa Afrika Borwa

Thomo ya Ditshebeletso tsa Lekgetho tsa Afrika Borwa (SARS) ke ho bokella lekgetho lohle le kolotuwang mme ha ho hlahile lefu, di netefatsa hore makgetho ohle a lefilwe.

- Nomoro ya Lekgetho la Lekenno ya mofu (mmoho le dinomoro tse ding tse amehang tsa lekgetho) e tlameha ho kenngwa e le ya lefa la ya hloka-hetseng ho SARS.
- Dikgutliso tsohle le dikoloto tsa lekgetho lohle la lekenno (makgetho ohle ao mofu a neng a ingodiseditse ona a kang, VAT, PAYE) a tlameha ho leshwa mme ho tlameha hore ho nyehelwe kgutliso ya kgafa ya lefa e mabapi le lefa le kgafiswang.

Hlokomela: Moabamafa o tlameha ho netefatsa hore boitlamo bona bo a phethahatswa.

P - KE MEHATO EFE YA PELE EO O LOKELANG HO E LATELA KA MORA LEFU:

Mohato wa 1: Fumana Tsebiso ya Lefu

Tsebiso ya lefu (DHA1663) e tlameha ho fumanwa ho tswa ho ngaka/ngaka e hlahlobang se bakileng lefu hore lefu le tle le tlalehwe Lefapheng la Merero ya Lehae.

Mohato wa 2: Tlaleha lefu Lefapheng la Merero ya Lehae mme o fumane setifikeiti sa lefu

Hang feela ha o fumana tsebiso ena ya lefu, e tlameha ho nyehelwa Lefapheng la Merero ya Lehae mmoho le diforomo tse hlokehang tsa lefu tsa (DHA1663) le DHA132 (e leng setifikeiti sa kopo e mabapi le lefu) tse tlamehang ho tlatswa hore ho tle ho tlalehwe lefu le ho fumana setifikeiti sa lefu. diforomo tse na di fumaneha websaeteng ya Lefapha la Merero ya Lehae la Afrika Borwa ([https:// www.dha.gov.za](https://www.dha.gov.za)).

Setifikeiti se kgutsufaditsweng sa lefu se ntshuwa mahala ka lona letsatsi leo lefu le ngodiswang ka lona, le ha ho le jwalo, setifikeiti se sa kgutsufatswang se ka fumanwa ka ho tlatswa foromo ya DHA132 e tsamayang mmoho le tefo e hlokehang.

Mohato wa 3: Fumana hore moabamafa ke mang

Ebang mofu a ne a a na le wili mme a kgethile hore Hlooho e kgethe moabamafa, moabamafa ya jwalo o bitswa ka hore ke moabamafa wa wili.

Ebang wili e hloka pehelo ya hore ho be le moabamafa kapa ebang mofu a hloka hantse ntle le wili, Hlooho e tla kgetha moabamafa ho ba moabamafa ya kgethilweng ke yena.

Moabamafa a ka kgetha akgente/moemedi ebang yena jwalo ka moabamafa a ikutlwa a hloka bokgoni ba ho shebana le ditaba tsa mafa, ha feela e le hore ho na le matla a boemedi ba molao.

Mohato wa 4: Tlaleha lefa ho Hlooho matsatsing a 14 lefu le hlahile

Ke mang ya tlamehang ho tlaleha lefa?

Lefu le tlameha ho tlalehwa ke molekane ya phelang kapa wa leloko kapa e mong ya amanang le setereke seo lefu le hlahetseng ho lona kapa ke motho ya nang le taolo ya lepatlelo leo lefu le etsahetseng ho lona.

Ho tlameha hore o tlatswa foromo ya tsebiso ya lefu (e fumanehang websaeteng ya DOJ e leng <https://www.dha.gov.za>).

[justice.gov.za/master/deceased-how.html](http://www.justice.gov.za/master/deceased-how.html)). Khopi e nnetefaditsweng ya setifikeiti sa lefu e lokela ho nyehelwa Hlooho. <http://www.justice.gov.za/master/deceased-http://www.justice.gov.za/master/deceased->

P - Ke ditokomane dife tseo ho tlamehang hore ho fanwe ka tsona?

- Foromo e tlatsitsweng ya Tsebiso ya Lefu - J294
- Khopi ya makgonthe kapa e nnetefaditsweng ya Setifikeiti sa Tsebiso ya Lefu
- Khopi e nnetefaditsweng ya ID ya Mofu
- Khopi ya makgonthe kapa e nnetefaditsweng ya Setifikeiti sa Lenyalo (ebang ho hlokeha) kapa bopaki bo amohelang ba lenyalo, ho ya ka moo ho kopilweng ka teng ke Hlooho
- Tsebahatso ya lenyalo ka molekane ya phelang/wa leloko e supang ka moo mofu a neng a nyetse/nyetsewe ka teng
- Ditokomane tsohle tsa makgonthe tsa diwili le ditokiso tsa tsona ebang ho na le tse jwalo (ebang di le teng)
- Afidaviti e tlatsitsweng ya E-mong-Wa-Leloko - J192
- Foromo e tlatsitsweng ya Lenane le felletseng la thepa - J243, le bontshang thepa yohle ya mofu (Ho tlameha hore ho fanwe ka bopaki ba boleng ba thepa eo)
- Lenane la ba kolotuwang ke mofu (ebang sena se ameha)
- Kgetho e entsweng ke bajalefa bakeng sa hore ho kgethwe moabamafa tabeng e mabapi le ya hlokahetseng ntle le ho etsa wili, kapa moo ho sa kgethwang moabamafa wiling, kapa moo moabamafa ya kgethilweng a hlokahetseng teng kapa moo a hanneng ho kgethuwa hoo.
- Tsebahatso e tiisang hore lefa ha le a tlalehwa ho Hlooho efe kapa efe e nngwe ka nako ya ho feta.
- Diforomo tse tlatsitsweng ka botlalo tsa Kamohelo ya Thraste ho ba Moabamafa ka tsela tse pedi ke motho kapa batho ba kgethilweng ho ba baabamafa (foromo ya J190) mmoho le khopi e nnetefaditsweng ya leqephe le nang le setshwantsho sa ID ya moabamafa (sena ha se sebetse lefeng la karolo ya 18(3))
- Boitlamo le bonto ya tshireletso - J262 (ntle feela le ha moabamafa ya kgethilweng a sa angwe ke ho fana ka tshireletso ho ya ka se leng ka hara wili, kapa moo e leng hore ke motswadi, molekane kapa ngwana wa mofu). (Sena ha se sebetse lefeng la karolo ya 18(3))
- Kananelo ya Ditaello tsa Hlooho - J155, e tlatsitsweng le ho saenuwa ke motho ya kgethilweng ke bakgolamolemo (ka ho qolleha sena sebetse lefeng la karolo ya 18(3))

- Khopi ya ID ya motho ya tlang ho kgethwa ho ba moemedi wa Hlooho (ka ho qolleha sena sebetsa lefeng la karolo ya 18(3))

Mohato wa 5: Fumana mangolo a kabo ya mafa / Lengolo la Bolaodi ho tswa ho Hlooho

Hang feela ha lefa le se le tlalehilwe mme ho fanwe ka ditokomane tse hlokehang mme Hlooho e kgotsofetse, Hlooho e tla ntsha lengolo la kabo ya mafa/la bolaodi. Ho fumana lesedi le fetang lena, ka kopo etela websaete ya Hlooho:

<https://www.justice.gov.za/master/deceased-how.html>).

Mohato wa 5: Fumana mangolo a kabo ya mafa / Lengolo la Bolaodi ho tswa ho Hlooho

P - Ebe lefa la ya hlokahetseng le lokela ho ngodiswa neng?

- SARS e lokela ho tsebiswa ka lefu la molefalekgetho ka dinako tsohle.
- Lefa la ya hlokahetseng le lokela ho ngodiswa ha ho na le lekeno le ditshenyehelo tse bang teng ka mora letsatsi la lefu kapa moo ho bang le kuno efe kapa efe ya tjhelete lefeng la mofu ka mora letsatsi la ho hlokahala ha hae.

P - O tsebiswa SARS jwang ka Lefa la ya Hlokahetseng?

- Moabamafa o tlameha ho tsebiswa SARS ka lefu ka
  - o ditlhophiso tsa kopano tsa ebooking lekaleng la SARS (Ditlhophiso tsa kopano di ka etswa ka tsela ya www.sars.gov.za <Book an Appointment; kapa ka www.sarsefiling.co.za le SARS Mobiapp); kapa
  - o ka ho e romella ho SARS Online Query System e ntjha e leng (<https://www.sars.gov.za/contact-us/send-us-a-query/>); kapa (<https://www.sars.gov.za/contact-us/send-us-a-query/>);
  - o ka ho romella imeile ka tshebediso ya tse latelang: Bakeng sa Ditsebi tsa Lekgetho: pcc@sars.gov.za. Bakeng sa Balefalekgetho: contactus@sars.gov.za.

P - Ebe motjha wa phallo wa ho phethela lefa la ya hlokahetseng ke ofe?

Ka mora lengolo la kabo ya mafa le nthitsweng ke Hlooho, tsena tse latelang di tlameha ho etswa mane SARS:

1. Moabamafa o tlameha ho tsebiswa ofisi ya SARS.
  2. Ditokomane tse hlokehang bakeng sa motjha wa dikhoutu o akaretsa:
- Khopi ya tsebiswa ya lefu ya mofu (J294) e ntshitsweng ke Ofisi ya Hlooho kapa setifikeiti sa lefu

- Khopi ya Kamohelo ya Thraste ho ba Moabamafa (Foromo ya J190) kapa Khopi ya Lengolo la Boabamafa (J238)
  - Khopi e nnetefaditsweng ya ID ya mofu le ya moabamafa.
  - Khopi ya boitlamo le kamohelo ya ditaello tsa Hlooho (Foromo ya J155) kapa Khopi ya Lengolo la Bolaodi (J170) (moo ebang lefa le leng ka tlase ho R250 000)
  - Khopi ya Lenane la Thepa (Foromo ya J243)
  - Khopi ya wili ya ho qetela le thato ya mofu
  - Lebitso, aterese ya sebaka, aterese ya imeile le dinomoro tsa mohala tsa moabamafa le kapa akgente/moemedi wa hae
  - Moo ebang ke akgente/moemedi, Matla a Moemedi wa Molao mmoho le khpi e nnetefaditsweng ya motho ya kgethilweng
  - Khopi e saenilweng ya diakhaonto tsa ho fetolelwa ha thepa ho ba tjelele le kabo ya yona (L&D) ha di ba teng (ebang sena se hlokeha)
  - Kgutliso e mabapi le Kgafa ya Mafa (foromo ya REV267).
3. Hang feela ka mora hore mofu a kenngwe dikhoutung, dikgutliso tsohle tse morao di lokela ho nyhelwa ho fihlela mohla letsatsi la lefu. Sena se ama mefuta yohle ya makgetho: Lekgetho la lekeno, VAT, PAYE, SDL, UIF le kgafa ya mafa.
  4. Motjha ona o ka etswa ka SARS Online Services kapa ka dikanale tsa dijithale tsa SARS tse fumanehang websaeteng ya SARS e leng - www.sars.gov.za.
  5. Hang feela ha moabamafa a se a phethetse akhaonto ya L&D, e lokela ho nyhelwa ho SARS, mmoho le REV267 (kgutliso ya kgafa ya mafa). SARS e tla etsa oditi bakeng sa makgetho ohle ka nako ya pele ho lefu le ka mora lefu.
  6. Hang feela ha dikoloto tsa lekgetho di se di lefilwe ka botlalo, ho tla ntshuwa lengolo le bitswang Deceased Estate Compliance (DEC) bakeng sa mefuta yohle ya makgetho, ho akareditswe le kgafa ya mafa. Lengolo lena la DEC le tlameha ho nyhelwa Ofisi ya Hlooho hore moabamafa a tle a tsebe ho lokollwa ke Hlooho.

Ka kopo etela leqephe le mabapi le kgafa ya mafa websaeteng ya SARS ho fumana lesedi le fetang lena mabapi le mafa a ba hloka hetseng:

<https://www.sars.gov.za/types-of-tax/estate-duty/>.

Disclaimer: This brochure is for information purposes and relevant legislation still prevail in the case of inconsistency.

Ho fumana lesedi le fetang lena, ka kopo etela websaete ya SARS mmoho.

*Hopola, o lokela hore o etse tlhophiso ya kopano pele o etela lekala la SARS.

TOBETSA www.sarsefiling.co.za / www.sars.gov.za

Follow us on Social Media to stay updated about #YourTaxMatters.

Facebook: sarstax

Twitter: @sarstax

LinkedIn: sarstax

YouTube: sarstax

